

ELEKTRON TA'LIM RESURSLARI BAZASINI YARATISH VA MASOFAVIY TA'LIMDA FOYDALANISHNING DIDAKTIK IMKONIYATLARI

*Nukus Davlat Pedagogika Instituti
1-bosqich doktoranti G.Q.Joldasova*

Annotatsiya: *Masofaviy ta'lim kontsepsiyasi va uning zamonaviy jamiyatda tobora ommalashib bormoqta. Masofaviy ta'limni qo'llab-quvvatlash uchun samarali resurslarning ahamiyatini yoritib berish bugungi kunda dolzarb muomolarning biri bo'lmoqda. Bunda elektron ta'lim resurslarining to'liq ma'lumotlar bazasini yaratish va uning didaktik imkoniyatlarini ochib berish orqali o'quvchilarga tegishli resurslardan foydalanishda duch keladigan muammolarga yechim topishdan iboratdir.*

Kalitso'zlar: *masofaviy ta'lim, onlayn ta'lim platformalari, virtual sinflar, interaktiv multimedia, masofaviy laboratoriyalar va simulyatsiyalar.*

Annotation: *The concept of distance education and its growing popularity in modern society. Highlighting the importance of effective resources to support distance education is one of the most pressing issues today. It consists in creating a complete database of electronic educational resources and finding a solution to the problems faced by students in using the relevant resources by revealing its didactic possibilities.*

Keywords: *distance education, online learning platforms, virtual classrooms, interactive multimedia, distance laboratories and simulations.*

Bugungi kunda, masofaviy ta'limda elektron ta'lim resurslari ma'lumotlar bazasiga bo'lgan ehtiyoj ortib bormoqda. Masofaviy ta'lim o'quvchilari tegishli resurslardan foydalanishda duch keladigan muammolarni muhokama qilish, elektron ta'lim resurslarining afzalliklari va imkoniyatlarini yoritib berish va shu bilan birga faqat an'anaviy o'quv materiallariga tayanib qolmasdan, elektron ta'lim resurslarining keng qamrovli ma'lumotlar bazasini yaratish hozirda dolzarb muomolarning biri ekanligi hechkimga sir emas.

Masofaviy ta'lim deganda o'quvchilar jismonan an'anaviy sinfda bo'lmagan, balki masofadan turib ta'lim oladigan ta'lim shaklini anglatadi. Didaktik imkoniyatlar deganda masofaviy ta'limda samarali ta'lim mazmunini ta'minlash uchun qo'llanilishi mumkin bo'lgan potentsial usullar va strategiyalarni nazarda tutadi. Masofaviy ta'lim ta'lim mazmunini elektron vositalar orqali yetkazib berishni nazarda tutadi, bu o'quvchilar va o'qituvchilarga virtual ulanish imkonini beradi. Ushbu ta'lim usuli turli xil

raqamli platformalarni o'z ichiga olishi mumkin, masalan, videokonferentsiya, onlayn munozara taxtalari va multimedia resurslari. Bu geografik to'siqlarni bartaraf etib, o'quvchilarga internetga ulangan istalgan joydan ta'lim olish imkonini beradi. U taqdim etayotgan moslashuvchanlik masofaviy ta'limni turli millatga mansub shaxslar orasida keng ommalashtirdi. Masofaviy ta'limning asosiy afzalliklaridan biri bu moslashuvchanlikdir. Talabalar topshiriqlarni o'z tezligi va qulayligida o'rganishi va bajarishi mumkin. Bu ish yoki oilaviy majburiyatlari bo'lishi mumkin bo'lgan shaxslarga o'zlarining mavjud majburiyatlarini buzmasdan ta'limni jadvallariga moslashtirishga imkon beradi.

Masofaviy ta'lim o'rganish tezligi jihatidan moslashuvchanlikni taklif qiladi. Talabalar oldindan yozib olingan ma'ruzalar, o'quv qo'llanmalar va boshqa o'quv materiallaridan o'zlariga qulay vaqtda foydalanishlari mumkin. O'qituvchilar o'z-o'zini baholash viktorinalari yoki o'z-o'zini o'rganish va uzluksiz baholash uchun topshiriqlar berishi mumkin. [2]

Moslashuvchan ta'lim texnologiyalari yordamida masofaviy ta'lim shaxsiylashtirilgan ta'lim tajribasini taklif qilishi mumkin. Bu texnologiyalar har bir talabaning ish faoliyatini tahlil qiladi va o'qitish mazmuni va tezligini individual ehtiyoj va maqsadlarga moslashtiradi. viktorinalar, nishonlar, peshqadamlar jadvali va mukofotlar kabi o'yin elementlarini o'z ichiga olish masofaviy ta'limni yanada qiziqarli va rag'batlantiradi. Gamifikatsiya (bu o'yin elementlarini ijtimoiy faoliyatning boshqa turlariga tatbiq etilishi) usullari faol o'rganish, raqobat va yutuqlarni tan olishga yordam beradi. Masofaviy ta'lim ko'pincha raqamli darsliklar, elektron kitoblar va boshqa onlayn resurslarga tayanadi. Ushbu materiallarga istalgan vaqtda va istalgan joydan kirish mumkin, bu esa talabalarga o'z tezligida o'rganish va kerak bo'lganda tarkibni qayta ko'rib chiqish imkonini beradi. Shu bilan birga, kengroq tushunchaga ega bo'lish uchun masofaviy ta'limga tegishli elektron resurslar bilan tanishib chiqsak:

Onlayn ta'lim platformalari: Masofaviy ta'lim keng qamrovli virtual o'quv muhitini ta'minlovchi onlayn ta'lim platformalariga tayanadi. Ushbu platformalar interaktiv multimedia kontenti, muhokama forumlari, chat xususiyatlari, onlayn baholash va taraqqiyotni kuzatish kabi bir qator didaktik imkoniyatlarni taklif etadi.

Virtual sinflar: Videokonferensaloqa vositalaridan foydalangan holda o'qituvchilar jonli virtual darslarni o'tkazishi mumkin, bu erda talabalar real vaqt rejimida ishtirok etishlari va o'zaro muloqot qilishlari mumkin. Bu an'anaviy sinf tajribasini takrorlab, sinxron o'rganish va hamkorlikda muhokama qilish imkonini beradi.

Vebinarlar va onlayn taqdimotlar: Vebinarlar masofadan turib ma'ruzalar, taqdimotlar yoki seminarlar o'tkazish uchun samarali didaktik vositadir. Ular talabalarga rejalashtirilgan sessiyalarda qatnashish va jonli chat, so'rovnoma va savol-javob sessiyalarida qatnashish imkonini beradi. Vebinarlarni yozib olish va kelgusida foydalanish uchun ulashilishi mumkin.

Munozara forumlari: Onlayn munozara forumlari talabalar uchun asinxron ta'lim bilan shug'ullanish uchun platformani taqdim etadi. Ular savollarni yuborishlari, fikr almashishlari va tengdoshlari va o'qituvchilari bilan muloqot qilishlari mumkin. Munozara forumlari tanqidiy fikrlashni, hamkorlikni va bilim almashishni rivojlantiradi.

Interaktiv multimedia: Videolar, audio yozuvlar, simulyatsiyalar va animatsiyalar kabi multimedia elementlari talabalarning faolligi va tushunishini oshirish uchun onlayn kurslarga kiritilishi mumkin. Ushbu interfaol vositalar turli xil o'rganish uslublariga mos keladi va o'rganish tajribasini yanada dinamik qiladi.

Masofaviy laboratoriyalar va simulyatsiyalar: Amaliy mashg'ulotlar yoki tajribalarni talab qiladigan mavzular uchun masofaviy laboratoriyalar va simulyatsiya qilingan muhitlardan foydalanish mumkin. Talabalar tajribalar o'tkazish va amaliy tajriba orttirish uchun haqiqiy laboratoriya uskunalari yoki kompyuterga asoslangan simulyatsiyalarga masofadan kirishlari mumkin.[1]

Masofaviy ta'lim afzalliklari bilan tanishib chiqsak:

- Sifatli ta'lim olish imkoniyati: Masofaviy ta'lim geografik jihatdan uzoqda joylashgan nufuzli universitetlar va ta'lim muassasalariga eshiklarni ochadi. Talabalar boshqa joyga ko'chmasdan butun dunyo bo'ylab taniqli universitetlar tomonidan taklif qilinadigan kurslar yoki daraja dasturlariga yozilishlari mumkin.

- Iqtisodiy samaradorlik: Masofaviy ta'lim orqali ta'lim olish an'anaviy ta'lim muassasasiga borishdan ko'ra ko'pincha tejamkorroq bo'ladi. Talabalar transport, turar joy va kampus jihozlari bilan bog'liq xarajatlarni tejashadi.

- Turli xil ta'lim imkoniyatlari: Masofaviy ta'lim talabalarga turli xil madaniy kelib chiqishi, demografiyasi va hattoki mamlakatlardagi tengdoshlari bilan bog'lanish imkonini beradi. Bu turli xil ta'lim muhitini rivojlantiradi va g'oyalar va istiqbollarni almashinuvini rag'batlantiradi.

- Shaxsiylashtirilgan ta'lim tajribasi: Masofaviy ta'lim individual ehtiyojlarga moslashtirilgan shaxsiylashtirilgan ta'lim tajribasini taklif etadi. Talabalar o'zlarining qiziqishlari va martaba maqsadlariga mos keladigan kurslar va dasturlarni tanlashlari mumkin, bu esa ko'proq yo'naltirilgan ta'lim sayohatiga imkon beradi.

Texnologik taraqqiyot masofaviy ta'limning ommaviylikini oshirishga sezilarli hissa qo'shdi. Yuqori tezlikdagi internetning paydo bo'lishi, takomillashtirilgan videokonferentsaloqa platformalari va ta'limni boshqarishning murakkab tizimlari onlayn ta'limni qulay, qiziqarli va qiziqarli qildi. Umrbod ta'limga bo'lgan talab bilan ko'p odamlar ishlash vaqtida o'z malakalarini oshirish yo'llarini izlaydilar. Masofaviy ta'lim ishlaydigan mutaxassislariga o'z martabalarini to'xtatmasdan yoki daromadlarini yo'qotmasdan o'z bilim va malakalarini oshirish imkonini beradi.[3]

Umuman olganda, masofaviy ta'lim ta'lim mazmunini samarali etkazib beradigan, o'quvchilarning faolligini rag'batlantiradigan va jismoniy sinf bo'lmagan taqdirda ham interaktiv o'rganish tajribasini osonlashtiradigan keng ko'lamli didaktik imkoniyatlarni taqdim etadi.

FOYDALANGAN ADABIYOTLAR:

1. Sh.A.Abduraxmanova “Elektron ta’lim resurslarini yaratish texnologiyalari□ darslik, T-2022
2. 1.Begimkulov U.Sh., Djuraev R.X., Isyanov R.G.,Sharipov Sh.S., Adashboev Sh.M., Soy M.N. Pedagogik ta'limni axborotlashtirish: nazariya va amaliyot,Toshkent: - 2011
3. Zokirova F.M. va boshqalar. Elektron o“quv – metodik majmualar va ta’lim resurslarini yaratish metodikasi. Metodik qo“llanma. – T.:OO“MTB, 2010,64-b